

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Biuro Edukacji Publicznej
Oddział w Warszawie

Oferta Edukacyjna
2010/2011

Wystawa *Rzeczpospolita utracona* jest podróżą po Rzeczpospolitej, której już nie ma. Zniknęła bezpowrotnie, nie w wyniku normalnego rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych procesów społecznych, ale na skutek kataklizmu jaki stał się jej udziałem po 1939. To podróż po sferze duchowej „okałeczonego narodu” – strąt spowodowanych okrucieństwami wojny w skali dotychczas nie znanej, demoralizacji i zdżyczenia wojną. To doświadczenie niesprawiedliwości po II wojnie światowej, deprecjacji wartości, wielu pojęć stanowiących o jakości moralnej życia publicznego i społecznego. To podróż po nowym kanonie tradycji i kultury, negującym – oczywisty do niedawna – dorobek pokoleń. To świat obco brzmiących znaczeń, „wielu prawd”, na nowo pisanej historii. To także odkrywanie świadectw prawdziwych – pozwalających zachować nadzieję na zwyczajną uczciwość, szacunek, tolerancję, humanizm.

To podróż śladami nieistniejącego już społeczeństwa polskiego, bogatego wielokulturowością i wiekową tradycją. To historia zagłady dokonanej przez dwa totalitaryzmy; niemiecki i sowiecki. Zagłady realizowanej metodycznie wobec kolejnych społeczności (Żydów, Polaków, Romów, Białorusinów, Ukraińców), grup społecznych (inteligencji, wojskowych), nowych kategorii wrogów kreowanych przez nazizm i komunizm, wobec dzieci. To historia wypędzeń – utraty przez miliony obywateli Rzeczypospolitej swojego miejsca na ziemi, zerwanie podstawowych więzi społecznych, dających pole do erozji tradycji, patriotyzmu, szacunku.

To wreszcie podróż śladami polskiej kultury materialnej skazanej przez obydwu okupantów na zniszczenie. Podróż po nieistniejących muzeach i bibliotekach, po utraconych Kresach z ich wielowiekowym bogactwem świątyni (kościół, synagog, cerkwi, kenes, molen, meczetów), zamków, pałaców, cmentarzy – ostatnich świadków nieistniejących już społeczności. To podróż po świecie ziemiańskich dworów z ich kulturotwórczą tradycją – wystawionych na „łup rewolucji”.

ROK KULTURY NIEZALEŻNEJ

Wystawa *Fotografie bez cenzury 1976–1989* przedstawia zdjęcia dokumentujące rzeczywistość niewygodną i wstydliwą dla komunistycznych władz PRL, która nie była obecna w oficjalnej, cenzurowanej prasie, radiu i telewizji. Są one dowodem skuteczności niezależnego obiegu informacyjnego i częścią „kultury niezależnej” (podziemnego życia artystycznego i intelektualnego), funkcjonującej obok i w kontrze wobec „kultury oficjalnej”. Ze względu na perspektywę i selektywność podejmowanych tematów, prezentowane zdjęcia nie mogą wprawdzie aspirować do miana wyczerpującej kroniki wydarzeń, ale wyłaniający się z nich obraz Polski daleki jest od zakłamanego obrazu, kreowanego przez peerelowską propagandę.

Wystawa została podzielona na bloki tematyczne poświęcone znaczącym wydarzeniom społeczno-politycznym, strajkom i akcjom protestacyjnym, procesom i życiu internowanych w stanie wojennym, manifestacjom i demonstracjom, kulturze niezależnej, drugiemu obiegowi wydawniczemu oraz życiu codziennemu. Ważną część wystawy stanowią zdjęcia prezentujące działalność niezależnych agencji fotograficznych.

Autorami zdjęć są fotografowie związani lub współpracujący z opozycją i prasą niezależną oraz fotoamatorzy. Robili oni zdjęcia różnej jakości, różnej klasy sprzętem; przemyślane kompozycje i „strzały” w biegu lub z ukrycia. Łączyło ich poczucie obowiązku „dania świadectwa” – dla przyszłości, dla historii...

Fotografowie „niezależni” to temat wciąż mało znany. Trudne bywa zidentyfikowanie i dotarcie do autorów, w warunkach „podziemia” dbających o ukrycie, a nie rozgłos wokół własnych nazwisk. Wiele wyemigrowało, losy innych pozostają nieznane, a czas zaciera pamięć. Część autorów straciła negatywy, dorobek innych został rozproszony. Materiały zarekwirowane przez Służbę Bezpieczeństwa – o ile nie zostały zniszczone i znajdują się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – ciągle czekają na odkrycie.

Fotografie bez cenzury

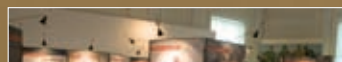
1976–1989 wystawa

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

ROK KULTURY
NIEZALEŻNEJ

Wystawa plenerowa zorganizowana w ramach ogólnopolskich obchodów Roku Kultury Niezależnej. Po raz pierwszy prezentowana w dniach 9–31 maja 2009 w Warszawie.

W objęciach Wielkiego Brata

Sowieci w Polsce 1944–1993

Institut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Biuro Edukacji Publicznej
Oddział w Warszawie

Wystawa *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1944–1993* ukazuje różne formy uzależnienia Polski od Związku Sowieckiego w latach 1944–1993. Autorzy zaprezentowali szeroki kontekst stosunków polsko-radzieckich, począwszy od wojny polsko-bolszewickiej, poprzez pakt Ribbentrop-Mołotow, represje sowieckie z lat 1939–1943, Zbrodnię Katyńską, konferencję w Jałcie, porwanie 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, aż po opuszczenie

Wystawa *W objęciach Wielkiego Brata* ukazuje różne formy uzależnienia Polski od Związku Sowieckiego w latach 1944–1993. Autorzy zaprezentowali szeroki kontekst stosunków polsko-radzieckich, począwszy od wojny polsko-bolszewickiej, poprzez pakt Ribbentrop-Mołotow, represje sowieckie z lat 1939–1943, Zbrodnię Katyńską, konferencję w Jałcie, porwanie 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, aż po opuszczenie

Wystawa *W objęciach Wielkiego Brata* ukazuje różne formy uzależnienia Polski od Związku Sowieckiego w latach 1944–1993. Autorzy zaprezentowali szeroki kontekst stosunków polsko-radzieckich, począwszy od wojny polsko-bolszewickiej, poprzez pakt Ribbentrop-Mołotow, represje sowieckie z lat 1939–1943, Zbrodnię Katyńską, konferencję w Jałcie, porwanie 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, aż po opuszczenie

Ekspozycja jest kolejnym etapem warszawski OBEP cyklu imprez na temat wojny i okupacji, który rozpoczął się konferencją naukową *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1939–1993*. Publikacja ukazała się we wrześniu 2009.

Wystawa ukazuje różne formy uzależnienia Polski

represje sowieckie z lat

oddziały Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej w 1993. Niektóre z tych wpływów można odnaleźć jeszcze dzisiaj, m.in.

na ulicach polskich miast. Wystawa obejmuje nie tylko zagadnienia polityczne, gospodarcze, ale również

Wystawy *Twarze warszawskiej bezpieki* i *Twarze mazowieckiej bezpieki* zostały przygotowane w ramach ogólnopolskiego projektu badawczego dotyczącego struktur i metod działania aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej.

Struktura warszawskiej „bezpieki” była unikalna w skali kraju. Po kolejnych reorganizacjach w Warszawie funkcjonowały obok siebie: w latach 1945–1956 Wojewódzki i Stołeczny Urząd Bezpieczeństwa Publicznego; w latach 1956–1975 Komenda Wojewódzka i Stołeczna Milicji Obywatelskiej. Dopiero w 1975 przy okazji nowego podziału terytorialnego kraju i likwidacji powiatów, zlikwidowano Komendę Wojewódzką, a całość spraw w Warszawie i na terenie nowego, okrojonego województwa warszawskiego przejęła Komenda Stołeczna Milicji Obywatelskiej. Ostatnią istotną zmianą było przemianowanie jej w 1983 na Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych.

Prezentowany na wystawach wybór funkcjonariuszy pełniących kierownicze stanowiska w warszawskich i terenowych strukturach aparatu bezpieczeństwa, ukazuje nie tylko przebieg kariery najbardziej znanych oficerów UB/SB, ale wiele mówi na temat pochodzenia społecznego, wykształcenia i przynależności partyjnej funkcjonariuszy. Okazuje się bowiem, że w pierwszym okresie działalności resortu bezpieczeństwa szefowie warszawskich i terenowych struktur represji najczęściej pochodzili spoza stolicy, z małych miejscowości lub wsi, z rodzin robotniczych i chłopskich, byli bardzo słabo wykształceni – wszyscy jednak w momencie wstąpienia do „organów” lub krótko po tym byli członkami partii komunistycznej. Najczęściej praca w MBP była dla nich szansą awansu społecznego za cenę całkowitej dyspozycyjności. Z czasem podwyższono kryteria doboru pracowników aparatu bezpieczeństwa: w latach 60. normą było już posiadanie przez oficerów matury, w latach 70. – wyższego wykształcenia. Robotniczo-chłopskie pochodzenie społeczne nie było już tak istotne jak wcześniej, ale do końca istnienia PRL obowiązywała ich „czystość światopoglądowa”, potwierdzana opiniami wydawanymi przez instancje partyjne.

Wystawa *Ostatni leśni. Mazowsze i Podlasie w ogniu 1948–1953* poświęcona likwidacji przez resort bezpieczeństwa ostatnich oddziałów partyzanckich podziemia niepodległościowego działających na Podlasiu lewobrzeżnym oraz Mazowszu w latach 1948–1953. Na 26 panelach, 1 dioramie i 3 plakatach propagandowych zaprezentowana została historia działających na przełomie lat 40. i 50. na terenie ówczesnego województwa warszawskiego trzech struktur podziemia niepodległościowego: 16. i 23. Okręgów Narodowego Zjednoczenia Wojskowego oraz 6. Brygady Wileńskiej AK.

Czerwiec 1976. Radom, Ursus, Płock

Wystawa przygotowana w ramach obchodów 30. rocznicy robotniczych protestów w Radomiu, Ursusie i Płocku. Zawiera zarówno zdjęcia publikowane, które stały się już symbolami Czerwca 1976, np. fotografie przedstawiające demonstrantów na wózkach akumulatorowych i powiewających białoczerwonymi flagami, jak również zdjęcia i materiały pochodzące z Archiwum IPN publikowane z tej okazji po raz pierwszy. Wśród nich wyróżniają się zdjęcia wykonane przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w celu identyfikacji poszczególnych demonstrantów oraz dokumentacja i barwne mapy przedstawiające m.in. przebieg protestu w Płocku, plan interwencji oddziałów ZOMO w Ursusie oraz przygotowania MSW do wiecu na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie, potępiającego uczestników strajków i demonstracji z czerwca 1976.

Zamiarem autorów wystawy *PRL – tak daleko, tak blisko...* było pokazanie 45 lat Polski Ludowej (1944–1989). Przy wykorzystaniu symbolicznych zdjęć przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia charakteryzujące kolejne lata. Na panelach odnaleźć można wydarzenia polityczne (powstanie PZPR, likwidacja podziemia zbrojnego, Grudzień '70, stan wojenny), gospodarcze (odbudowa Warszawy, budowa Nowej Huty, hala montażowa FSO), czy kulturalne (festiwal piosenki w Opolu, targi książki, znaczące filmy).

Informacje o możliwości wypożyczenia wystaw:

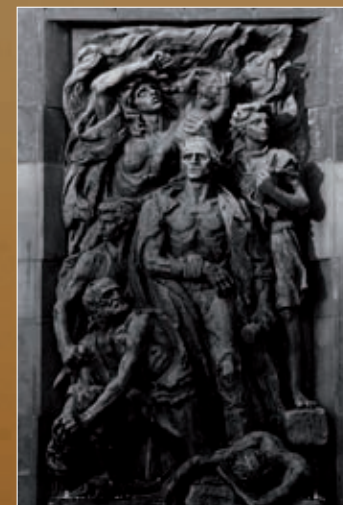
Jacek Pawłowicz, tel. (22) 860 70 46, jacek.pawlowicz@ipn.gov.pl

Paweł Sasanka, tel. (22) 860 70 49, pawel.sasanka@ipn.gov.pl

Śladami powojennej historii Żydów

Siądmo edycja programu skierowanego do nauczycieli języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, etyki, religii, organizowanego we współpracy z Żydowskim Instytutem Historycznym im. Emanuela Ringelbluma oraz Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. W programie seminarium także: spotkania ze świadkami historii, wycieczki Śladami powojennej historii Żydów w Warszawie oraz projekcje filmów. Udział w seminarium – jako formie doskonalenia zawodowego – zostanie potwierdzony pisemnie.

Proponowane tematy:

- Centralny Komitet Żydów w Polsce
- Żydzi wobec walki politycznej w Polsce (1944–1947)
- Przemoc antyżydowska w powojennej Polsce (1944–1947)
- Polski Październik a mniejszość żydowska
- Polscy Żydzi między Październikiem 1956 a Marcem 1968
- Antysemitka kampania lat 1967–1968
- Społeczność żydowska w polityce władz PRL po szoku marcowym
- Kościół katolicki wobec Żydów i judaizmu po Zagładzie
- Kultura materialna Żydów w latach 1950–1989 (Jidysz Buch, życie religijne, los żydowskich zabytków)
- Rola Zagłady w polityce historycznej PRL
- Stosunki polsko-izraelskie po 1948
- Żydzi – komunizm – Polska
- Szkolnictwo żydowskie w powojennej Polsce
- Aparat bezpieczeństwa wobec społeczności żydowskiej w powojennej Polsce
- Współczesna społeczność żydowska w Polsce

Wykłady:

dr hab. Grzegorz Berendt,
dr August Grabski, dr Joanna
Nalewajko-Kulikow, prof. Jerzy
Eisler, prof. Stanisław Krajewski,
dr Helena Datner, dr Aleksandra
Namysło, dr hab. Bożena
Szaynok, dr Agata Tuszyńska,
Jan Jagielski, Robert Szuchta,
Teresa Torańska.

Warsztaty:

Wiesława Młynarczyk,
Monika Koszyńska, Barbara Pamrów.

Zajęcia będą odbywać się od
września 2010 do czerwca 2011,
w środy (raz w miesiącu),
w godzinach 15.00–18.30. Zgłoszenia
przyjmujemy do 15 września 2010.

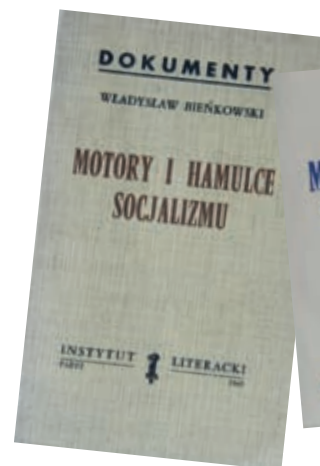
Miejsce spotkań:

Centrum Edukacyjne IPN Przystanek Historia w Warszawie, ul. Marszałkowska 21/25 (obok Trasy Łazienkowskiej) oraz Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie, ul. Tłomackie 3/5.

Informacje i zgłoszenia:

Wiesława Młynarczyk, tel. (22) 860 70 51, wieslawa.mlynarczyk@ipn.gov.pl

O dokładnych terminach spotkań będziemy informować na stronach: www.ipn.gov.pl pod hasłem „zapowiedzi”, www.jewishinstitute.org.pl oraz drogą mailową.

„Spacerkiem po Warszawie”. Oblicza stołecznych dzielnic w XX wieku

Piąta edycja seminarium dla nauczycieli historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, studentów kierunków humanistycznych oraz uczniów wybierających tematy związane z kulturą i historią najnowszą do ustnej prezentacji maturalnej z języka polskiego. Proponujemy sześć spotkań w cyklu miesięcznym (listopad 2010 – kwiecień 2011) prezentujących historię warszawskich dzielnic w XX w. Każdy z wykładów rozpocznie krótkie, historyczne wprowadzenie, dotyczące topografii dzielnicy oraz zarysu dziejów do 1939. Zostanie nakreślona charakterystyka infrastruktury miejskiej, urbanistyki i specyfika zabudowy danej dzielnicy z wyróżnieniem tych obiektów, które decydowały o jej charakterze, np. osiedli spółdzielczych na Żoliborzu i Ochocie, domów robotniczych na Woli czy Pradze, luksusowych kamienic na Mokotowie, czy ogromnych gmachów rządowych i publicznych rozrzuconych wokół zbyt gęsto zabudowanego Śródmieścia. W części trzeciej zostanie podsumowana skala zniszczeń wojennych i ich wpływ na powojenny kształt dzielnicy. Część czwarta będzie poświęcona procesowi odbudowy, część piąta – rozbudowie i ewolucji przestrzennej po lata 80., ze szczególnym podkreśleniem dokonań urbanistyki mega-osiedli i opisem ich stylistycznego charakteru. A wszystko to na tle historycznym, społecznym i ideologicznym. Udział w seminarium – jako formie doskonalenia zawodowego – zostanie potwierdzony pisemnie.

Proponowane tematy:

- Żoliborz (listopad 2010)
- Wola (grudzień 2010)
- Ochota (styczeń 2011)
- Śródmieście (luty 2011)
- Mokotów (marzec 2011)
- Praga (kwiecień 2011)

Seminarium poprowadzi Jarosław Zieliński, historyk architektury i jeden z najbardziej cenionych współczesnych warszawianistów, autor m.in. wielotomowego *Atlasu dawnej architektury ulic i placów Warszawy*, albumu *Warszawa zburzona i odbudowana*, monografii *Realizm socjalistyczny w Warszawie. Urbanistyka i architektura*, przewodników historycznych po stołecznych dzielnicach, a także szeregu artykułów dotyczących historii i dziedzictwa Warszawy publikowanych m.in. na łamach „Stolicy” i „Spotkań z Zabytkami”.

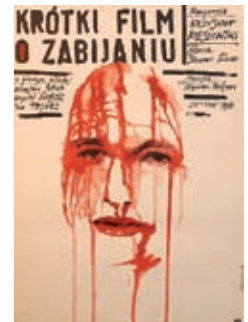
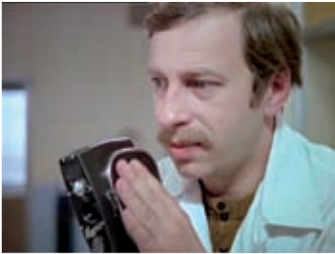

Miejsce i czas spotkań:

Centrum Edukacyjne IPN *Przystanek Historia* w Warszawie, ul. Marszałkowska 21/25 (obok Trasy Łazienkowskiej).

Informacje i zgłoszenia:

Sławomir Stępień, tel. (22) 860 70 50, slawomir.stepien@ipn.gov.pl
O dokładnych terminach spotkań będziemy informować na stronie www.ipn.gov.pl pod hasłem „zapowiedzi” oraz drogą mailową.

„Czy się stoi, czy się leży...”. Rzec o gospodarce PRL-u

Zapraszamy na seminarium dotyczące historii gospodarczej PRL-u. Jest ono skierowane do nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie oraz zainteresowanych studentów. Historia gospodarcza w programie nauczania historii w szkołach ponadgimnazjalnych jest zagadnieniem marginalizowanym. Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości czasowe, nauczyciele rezygnują z omawiania tych zagadnień, obierając historię polityczną za wiodącą w czasie zajęć. Niestety, bowiem znajomość historii gospodarczej pozwala pełniej zrozumieć bieg historii, w której często impulsem do wielkich zwrotów były zmiany gospodarcze. Udział w seminarium – jako formie doskonalenia zawodowego – zostanie potwierdzony pisemnie.

Warsztaty:
Barbara Pamrów.

Zajęcia będą odbywać się
od października 2010 do
kwietnia 2011,
w czwartki (raz w miesiącu)
w godzinach 15.00–17.30.
Zgłoszenia przyjmujemy od
13 do 30 września 2010.

Tematy spotkań:

- Sytuacja gospodarcza Polski po II wojnie światowej – dr Andrzej Zawistowski (IPN, SGH) – październik 2010
- „Zbudujemy nowy dom”. Gospodarka czasów stalinowskich – dr Andrzej Zawistowski – listopad 2010
- „Mała stabilizacja?” Gospodarka epoki Gomułki – dr Andrzej Zawistowski – grudzień 2010
- Życie na kredyt, czyli Polska epoki Gierka – dr Paweł Sasanka (IPN) – styczeń 2011
- Niedobory i braki, rzecz o gospodarce lat 80. – dr Andrzej Zawistowski – luty 2011
- Droga ku kapitalizmowi. Przemiany gospodarcze lat 90. – prof. Antoni Dudek (IPN, UJ) – marzec 2011
- „Polskie miesiące”. Jaki wpływ miała sytuacja ekonomiczno-gospodarcza na kryzysy w PRL-u?
– prof. Jerzy Eisler (IPN, IH PAN) – kwiecień 2011

Miejsce i czas spotkań:

Centrum Edukacyjne IPN Przystanek Historia w Warszawie, ul. Marszałkowska 21/25 (obok Trasy Łazienkowskiej).

Informacje i zgłoszenia:

Barbara Pamrów, tel. (22) 860 70 48, barbara.pamrow@ipn.gov.pl

O dokładnych terminach spotkań będziemy informować na stronie www.ipn.gov.pl pod hasłem „zapowiedzi” oraz drogą mailową.

Historycy OBEP IPN w Warszawie mogą wygłosić następujące wykłady:

- Rząd Polski na Uchodźstwie (organizacja, działalność, stosunki z aliantami i ZSRR)
- Udział Polaków w walkach na froncie zachodnim podczas II wojny światowej
- Polityka III Rzeszy i ZSRR na okupowanych ziemiach polskich (1939–1945)
- Budowa komunistycznych struktur władzy w okupowanej Polsce w latach 1941–1944
- Armia Krajowa na kresach północno-wschodnich
- Opór zbrojny po 1944 – wybór czy konieczność?
- Aparat bezpieczeństwa w Polsce w latach 1944–1989: struktura, kadry, metody pracy, ofiary
- „Wojna domowa” czy walka z okupantem sowieckim i podporządkowanymi mu strukturami partyjno-państwowymi w latach 1944–1956?
- Podziemie niepodległościowe na Mazowszu w latach 1944–1956
- Przeciwność swoim. Komuniści w poszukiwaniu wroga wewnętrznego w Polsce 1948–1956
- Struktury kontrywiadu cywilnego Polski Ludowej w latach 1944–1956
- Kultura socrealistyczna: forma „realizmu magicznego”?
- Telewizja w życiu społecznym Polaków w latach 60.
- Gomułkowska „mała stabilizacja”
- Postawy intelektualistów polskich w okresie PRL-u
- Obchody Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecia Państwa Polskiego
- Polska pod rządami Edwarda Gierka
- Tajni współpracownicy Służby Bezpieczeństwa 1944–1989
- Ideologia i system komunistyczny wobec religii i Kościoła w PRL
- Polska „Solidarności” i stanu wojennego
- Kryzysy społeczno-polityczne w PRL
- PRL – państwo suwerenne czy zależne?

Istnieje możliwość zorganizowania w miastach województwa mazowieckiego „Dni IPN-u”, w ramach których prezentowane byłyby wystawy, wykłady i warsztaty.

Informacje i zgłoszenia:

Wiesława Młynarczyk, tel. (22) 860 70 51, wieslawa.mlynarczyk@ipn.gov.pl

Co kryją archiwa IPN?

Zapraszamy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na warsztaty źródłoznawcze połączone ze zwiedzaniem Archiwum IPN. Terminy do uzgodnienia. Zajęcia są bezpłatne.

Informacje i zgłoszenia:

Barbara Pamrów,
tel. (22) 860 70 48,
barbara.pamrow@ipn.gov.pl

Portal internetowy Walizka z historią najnowszą dla ucznia i nauczyciela

Z początkiem roku szkolnego 2010/2011 na stronie www.ipn.gov.pl zostanie uruchomiony portal internetowy *Walizka z historią najnowszą dla ucznia i nauczyciela*, tworzony i aktualizowany przez pracowników OBEP IPN w Warszawie. Portal ma służyć jako pomoc dydaktyczna dla nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, ale również dla uczniów i wszystkich zainteresowanych historią najnowszą. Mamy nadzieję, że portal stanie się jednym z narzędzi codziennej pracy nauczycieli i pomoże im w przygotowaniu ciekawych, nowoczesnych lekcji, a uczniom umożliwi pogłębianie wiedzy i realizację ich zainteresowań. W portalu znajdują się m.in. opracowania konkretnych tematów lekcji z historii najnowszej – zgodnie z nową podstawą programową, jak i fragmenty filmów, teksty źródłowe oraz wykłady historyków. Chcemy również zachęcić młodzież do sprawdzania swoich wiadomości przez udział w quizach i testach historycznych.

Informacje:

Monika Koszyńska, tel. (22) 860 70 52, monika.koszynska@ipn.gov.pl

Konferencje naukowe

- *Ludzie i mechanizmy władzy w PRL 1944–1989* – konferencja poświęcona ukazaniu podstaw prawnych PRL oraz rzeczywistego funkcjonowania władzy (październik 2010)
- *Amnestie – najskuteczniejsze formy działań operacyjnych* (listopad 2010) – konferencja poświęcona lokalnym (w tym i kresowym) oraz ogólnopolskim akcjom amnestyjnym i ich konsekwencjom dla organizacji niepodległościowych

Informacje:

Dr Tomasz Łabuszewski,
tel. (22) 860 70 32, tomasz.labuszewski@ipn.gov.pl
Konrad Rokicki,
tel. (22) 860 70 41, konrad.rokicki@ipn.gov.pl
Robert Spatek,
tel. (22) 860 70 42, robert.spatek@ipn.gov.pl

Konferencje dla nauczycieli historii, języka polskiego i wiedzy o społeczeństwie

- *Porozumienia Sierpniowe* – wrzesień 2010 r. – konferencja przygotowana wspólnie z Domem Spotkań z Historią
- *Zbrodnia i kara. System prawny w służbie dwóch totalitaryzmów i czasach rozliczeń* – październik 2010 r.
- *Sąsiedzi Rzeczypospolitej 1939–1945. Fakty i historiografia* – 3-4 grudnia 2010 r. – konferencja przygotowana wspólnie z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń
- *Życie codzienne w PRL (cz. 4)* – marzec/kwiecień 2011 r.

Informacje i zgłoszenia:

Wiesława Młynarczyk, tel. (22) 860 70 51, wieslawa.mlynarczyk@ipn.gov.pl
O dokładnych terminach spotkań będziemy informować na stronie www.ipn.gov.pl pod hasłem „zapowiedzi” oraz drogą mailową.

POKAZY BEZPŁATNE!

Postawy Polaków wobec Zagłady Żydów – 19 października 2010**Polska Kronika Filmowa****DZIECI IRENY SENDLEROWEJ, reż. John Kent Harrison, prod. 2009 [95 min.]**

Oskar Schindler, upamiętniony w filmie Stevena Spielberga, ocalał ponad 1,1 tys. osób. W jaki sposób jedna kobieta mogła przyczynić się do uratowania dwa razy większej liczby ludzi? Film na motywach książki Anny Mieszkowskiej *Matka dzieci Holocaustu* jest próbą odpowiedzi na to pytanie. Opowiada o bohaterskiej działalności Polki, Ireny Sendlerowej, która podczas II wojny światowej, wraz z grupą współpracowników zainicjowała szeroko zakrojoną akcję ratowania dzieci z warszawskiego getta. Dzięki tym działaniom udało się ocalić około 2,5 tys. żydowskich dzieci, które umieszczano następnie w polskich rodzinach, sierocińcach i klasztorach. W 1943 została aresztowana przez gestapo i skazana na śmierć, ale dzięki okupowi zapłaconemu przez Radę Pomocy Żydom „Żegota”, wyrok wykonano tylko na „papierze”. W czasie Powstania Warszawskiego była sanitariuszką, a po wojnie pracowała m.in. w Polskim Czerwonym Krzyżu, współtworzyła domy dziecka i domy starców. W 1965 została uhonorowana nadawanym przez izraelski Instytut Yad Vashem medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”. Była symbolem wszystkich osób, często nieznanych z nazwiska, które ratowały życie.

Występują: Anna Paquin, Goran Visnjic, Danuta Stenka, Maja Ostaszewska, Krzysztof Pieczyński.

Bohater tragiczny – paradoksy powojennej historii Polski – 16 listopada 2010**Polska Kronika Filmowa****GENERAŁ NIL, reż. Ryszard Bugajski, prod. 2009 [120 min.]**

Historia, którą pokazuje w filmie Ryszard Bugajski to próba rekonstrukcji ostatnich lat życia legendarnego dowódcy Kedywu Armii Krajowej, gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”. Film stanowi swoiste dopełnienie trylogii zapoczątkowanej „Przesłuchaniem” i rozwiniętej w „Śmierci rotmistrza Pileckiego”. Opowieść rozpoczyna się w momencie powrotu Fieldorfa z łagru, gdzie trafił po aresztowaniu przez NKWD w 1945. Obrazowi towarzyszą retrospekcje z okresu okupacji i konspiracyjnej działalności, szczególnie wrazenie robi rekonstrukcja zamachu na „kąt Warszawy”, gen. SS Franza Kutscherę. Gdy w 1947 Fieldorf wraca do kraju, z bohatera staje się ofiarą. Generał – upokorzony i kuszony – to człowiek niezłomny, ale dzięki świetnej kreacji Olgerda Łukaszewicza i wielu przejmującym scenom, nie wolny od wahań. Film ukazuje postać, która nie poszła na kompromis z władzą komunistyczną i zapłaciła za to najwyższą cenę. Nie Fieldorf jest tu jednak najważniejszy – jest przecież symbolem całego pokolenia akowców, które w nowej Polsce stało się wrogiem numer jeden. Bugajski jeszcze raz udowodnił, że jak mało kto potrafi opowiadać o najbardziej tragicznym okresie powojennej historii Polski. Szacunek budzi staranna realizacja, dbałość o każdy szczegół oraz doskonała gra aktorska.

Film nagrodzony na MFF w Alatri, Houston i Tiburon.

Występują: Olgierd Łukaszewicz, Alicja Jachiewicz, Maciej Kozłowski, Jacek Rozenek, Katarzyna Herman.

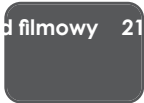
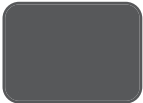
Miłość w realiach państwa komunistycznego – 14 grudnia 2010**Polska Kronika Filmowa****MAŁA MOSKWA, reż. Waldemar Krzystek, prod. 2008 [110 min.]**

Film ukazuje przejmującą historię zakazanej miłości, w czasach, w których nawet o życiu intymnym decydowała polityka. Przenosi nas do świata, w którym w jednym mieście, oddzieleni murami i zakazami żyli Rosjanie i Polacy, którzy mimo strachu kochali, cierpieli i mieli swoje marzenia. Wszyscy są w tym mieście zakładnikami politycznej sytuacji, w którym trwał swoisty stan zawieszenia pomiędzy przemocą a pokojem, zniewoleniem a przyzwoleniem. W „Małej Moskwie” miłość jest więc raną. Cieleśna, zmysłowa, destrukcyjna, i kończy się dramatem.

Film Waldemara Krzystka to rasowy, sprawnie zrealizowany melodramat w interesujących historycznych dekoracjach. Główna część akcji dzieje się w 1968 w Legnicy, zwanej „Małą Moskwą”, ze względu na stacjonowanie tam największego garnizonu wojsk radzieckich w tej części Europy. Rozegra się tam płomienny romans pięknej żony rosyjskiego oficera Wiery, zafascynowanej polską poezją i muzyką oraz polskiego oficera i muzyka Michała. Historia wielkiej miłości pokazana jest na tle niespokojnej epoki – za chwilę wojska Układu Warszawskiego wkroczą do Czechosłowacji – z jej niepokojami, duszną atmosferą i powszechną niepewnością.

Film nagrodzony na FPFF w Gdyni oraz MFF w Moskwie.

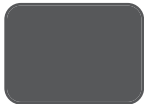
Występują: Svetlana Khodchenkova, Lesław Żurek, Dimitrij Uljanow, Andrzej Grabowski.

opatrzone p
w gazecie. T
zwolnienie z
Schlöndorff

ę
tórej
tearać

występują: i

w wojsku, pr
Próbuje zrozu
powszechno
z krwi i kości

dzi pogrzeb
et oraz
owieka

ownego d
mąż: podejrz
politycznych
długotrwały

sernej
z powodów
zczący,
czny.

im nagro
Występują: J

OBEP IPN w Warszawie uczestniczy w następujących pracach naukowo-badawczych:

Projekty centralne:

- Struktura i metody działania aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej
- Aparat bezpieczeństwa w walce z podziemiem politycznym i zbrojnym 1944–1956
- Władze PRL wobec kryzysów społecznych i opozycji demokratycznej w latach 1956–1989
- Słownik biograficzny *Konspiracja i opór społeczny 1944–1956*
- Aparat bezpieczeństwa wobec środowisk twórczych i naukowych w PRL
- Encyklopedia obu okupacji
- „Śladami zbrodni” – ogólnopolski program dokumentacyjno-badawczy dotyczący miejsc związanych ze zbrodniami popełnionymi przez komunistyczny aparat represji
- Wojna i okupacja, Polskie Państwo Podziemne
- Aparat Bezpieczeństwa w walce z Kościołem

Projekty własne:

- Działalność Związku Patriotów Polskich na Wileńszczyźnie (1944–1946)
- Inspektorat Grodzieński AK-AKO-WiN 1944–1950
- 6. Partyzancka Brygada Wileńska AK 1946–1952
- Podziemie niepodległościowe na Mazowszu północno-zachodnim w latach 1945–1956
- Mazowsze i Podlasie w ogniu. Powiaty województwa warszawskiego w czasach stalinowskich
- Ludzie plockiej „bezpieki”
- Struktura i metody działania Stołecznego UB oraz pionu SB Komendy Stołecznej Milicji Obywatelskiej
- Stalinowska elita władzy w rozpracowaniu resortu bezpieczeństwa
- Aparat bezpieczeństwa wobec środowisk twórczych i naukowych w latach 1956–1970
- Spór o kształt polskiego Milenium w latach 1965–1967
- Reakcje społeczne na zamknięcie tygodnika „Po prostu”
- Międzyzakładowy Robotniczy Komitet „Solidarności”
- „Warszawa nie? pokonana”. Przejawy działalności niezależnej i opozycyjnej w stolicy w latach 1945–1989
- „Dopalenie kresów”. Podziemie niepodległościowe na kresach północno-wschodnich
- Podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956
- Narodowe Zjednoczenie Wojskowe, Próba monografi
- Inspektorat Podlaski Lubelskiego Okręgu AK-DSZ-WiN
- Okręg AK Warszawa – miasto
- Aparat bezpieczeństwa przeciwko środowiskom Duszpasterstwa Akademickiego na przykładzie DA w kościele św. Anny w Warszawie
- Diecezja Płocka 1956–1975 w dokumentach SB
- Konspiracje młodzieżowe w Warszawie w latach 40. i 50
- SB wobec placówek dyplomatycznych państw zachodnich w Warszawie

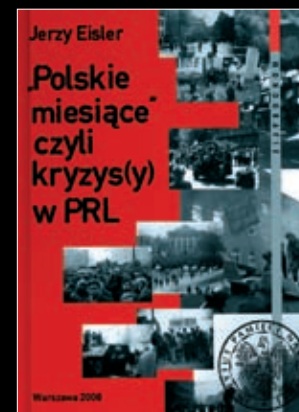
Informacje:

Dr Tomasz Łabuszewski
tel. (22) 860 70 32, tomasz.labuszewski@ipn.gov.pl
Kazimierz Krajewski
tel. (22) 860 70 45, kazimierz.krajewski@ipn.gov.pl

W ramach dotychczasowych prac badawczych OBEP IPN w Warszawie powstały następujące publikacje:

- *Grudzień 1970 w dokumentach MSW*, wybór, wstęp i opracowanie J. Eisler, Warszawa 2000.
- *Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych*, wybór, wstęp i opracowanie J. Eisler, Warszawa 2001.
- *Czerwiec '76 – krok ku wolności*, Teki edukacyjne IPN, Warszawa 2002.
- *Czerwiec 1976 – spory i refleksje po 25 latach*, pod red. P. Sasanki i R. Spatka, Warszawa 2003.
- *Co nam zostało z tych lat... Opozycja polityczna 1976–1980 z dzisiejszej perspektywy*, pod red. J. Eislera, Warszawa 2003.
- *Ostatni leśni 1948–1953*, pod red. T. Łabuszewskiego, Warszawa 2003.
- J. Pawłowicz, *Chwała bohaterom! Mieszkańcy Mazowsza Zachodnio-Północnego sądzeni przez Wojskowe Sądy Rejonowe 1946–1955*, Warszawa 2003.
- *Oblicza Marca 1968*, pod red. K. Rokickiego i S. Stępnia, Warszawa 2004.
- Kryptonim „Orzeł”. Warszawski Okręg Narodowego Zjednoczenia Wojskowego w dokumentach 1947–1954, wybór i opracowanie K. Krajewski, T. Łabuszewski, J. Pawłowicz i L. Żebrowski, Warszawa 2004.
- „Zwyczajny” resort. Studia o aparacie bezpieczeństwa 1944–1956, pod red. K. Krajewskiego, T. Łabuszewskiego, Warszawa 2005.
- *Powstanie Warszawskie. Fakty i mity*, pod red. K. Krajewskiego i T. Łabuszewskiego, Warszawa 2006.
- J. Eisler, *Polski rok 1968*, Warszawa 2006.
- P. Sasanka, *Czerwiec 1976. Geneza – przebieg – konsekwencje*, Warszawa 2006.
- *Płockie Milenium. Uroczystości milenijne w diecezji płockiej w tajnych dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, wstęp, wybór i opracowanie J. Pawłowicz, Toruń 2006.
- P. Sasanka, S. Stępień, *Czerwiec 1976. Radom, Ursus, Płock*, Warszawa 2006.
- „Jesteście naszą wielką szansą”. Młodzież na rozstajach komunizmu 1944–1989, pod red. M. Koszyńskiej i T. Łabuszewskiego, folder konferencji, Warszawa 2006.
- *Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956*, t. 1: Powiat Sokołów Podlaski, pod red. K. Krajewskiego i T. Łabuszewskiego, Warszawa 2006.
- J. Pawłowicz, *Ludzie płockiej bezpieki. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Płocku 1944–1956*, Warszawa 2007.
- *Departament X MBP. Wzorce – struktury – działanie*, pod red. K. Rokickiego, Warszawa 2007.
- *Twarze warszawskiej „bezpieki”*, katalog wystawy, red. M. Koszyńska, K. Rokicki, P. Sasanka, S. Stępień, Warszawa 2007.
- *Twarze mazowieckiej „bezpieki”*, katalog wystawy, red. J. Pawłowicz, M. Rybicka, Warszawa 2007.
- „Śladami zbrodni”. Projekt edukacyjny. Materiały dla nauczycieli, Warszawa 2007.

Publikacje:

- *Śladami zbrodni* – tom o charakterze albumowym, prezentujący wyniki programu centralnego poświęconego miejscom zbrodni popełnionych przez komunistyczny aparat represji w latach 1944–1956
- *W sieci. Rzec o powojennych siatkach wywiadowczych* – tom pokonferencyjny
- *Rzeczpospolita utracona. Bilans kraju i społeczeństwa po doświadczeniach faszyzmu i komunizmu* – tom pokonferencyjny
- *Powiat siedlecki w walce z komunistycznym zniewoleniem* – czwarty tom serii *Mazowsze i Podlasie w ogniu (1944–1956)*
- *Wyzwolenie? 1945 r.* – komiks
- *Brygady „Łupaszki”* – album
- *Stołeczna Bezpieka 1944–1954* – w ramach serii *Warszawa nie?pokonana*
- *Komenda Stołeczna MO (pion SB) 1955–1989* – w ramach serii *Warszawa nie?pokonana*
- *Międzyzakładowy Robotniczy Komitet Solidarności*
- *Działalność Związku Patriotów Polskich na Wileńszczyźnie (1944–1946)*
- *Inspektorat Grodzieński AK-AKO-WiN*
- *PPS. Dlaczego się nie udało* – tom pokonferencyjny
- *Zimna Wojna. Krótka historia podzielonego świata* – album
- *Fotografie bez cenzury 1976–1989* – album poświęcony fotografii niezależnej przygotowywany w ramach Roku Kultury Niezależnej
- *Żytnia. Fenomen miejsca, czasu i ludzi* – album przygotowywany w ramach Roku Kultury Niezależnej
- *Na szczytach władzy PRL. Ludzie, mechanizmy, wydarzenia (1945–1989)* – w ramach serii *Najnowsze dzieje Polski*
- *Anatomia zdrady. Zagłada oddziału „Huzara”* – w ramach serii *Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956*
- *Zastężeni, zapomniani* – publikacja poświęcona osobom zaangażowanym w działalność wydawnictw niezależnych na Mazowszu w ramach Roku Kultury Niezależnej i serii *Mazowsze niepokornych*
- *Komuniści przeciwko komunistom. Poszukiwanie wroga wewnętrznego w kierowniczych gremiach władzy 1948–1956*
- *Pokolenie NZS II. Niezależne Zrzeszenie Studentów Uniwersytetu Warszawskiego 1982–1990* – w ramach serii *Warszawa nie?pokonana*
- *Miejsca pamięci narodowej na Białorusi* – t. 1: Grodno
- *SB w powiecie i województwie płockim*
- *SB w powiecie i województwie ostrołęckim*
- *Kultura na emigracji* – pakiet edukacyjny

Wystawy:

- *Zimna Wojna. Krótka historia podzielonego świata* – wystawa ukazującą główne konflikty zbrojne i pola rywalizacji między mocarstwami po II wojnie światowej, przygotowana w 20. rocznicę zjednoczenia Niemiec, które położyło kres dwubiegunowemu podziałowi świata i zamykało okres zimnowojennej konfrontacji.
- *Dopalenie kresów* – wystawa poświęcona polskiej konspiracji niepodległościowej na Kresach Północno-Wschodnich II RP.
- *Przez Morze Czerwone. Rzec o polskiej emigracji niepodległościowej 1939–1989* – wystawa ukazująca dorobek działalności emigracji w trzech płaszczyznach: legalistycznej, politycznej i kulturalnej.

Dyrektor Oddziału IPN w Warszawie

Asystent prasowy

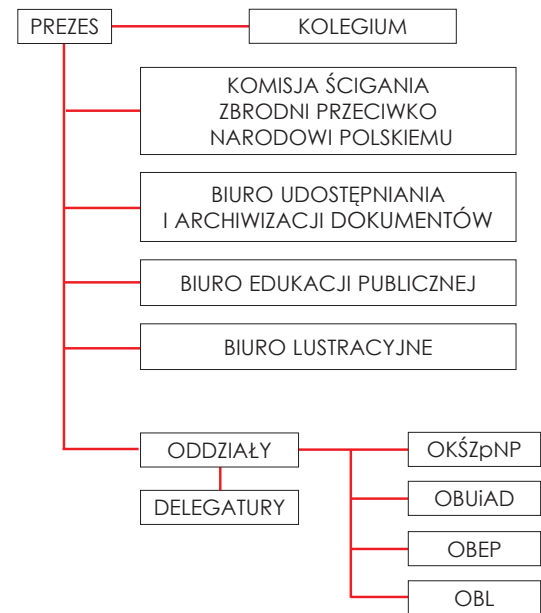
Referat Badań Naukowych,
Dokumentacji i Zbiorów Bibliotecznych

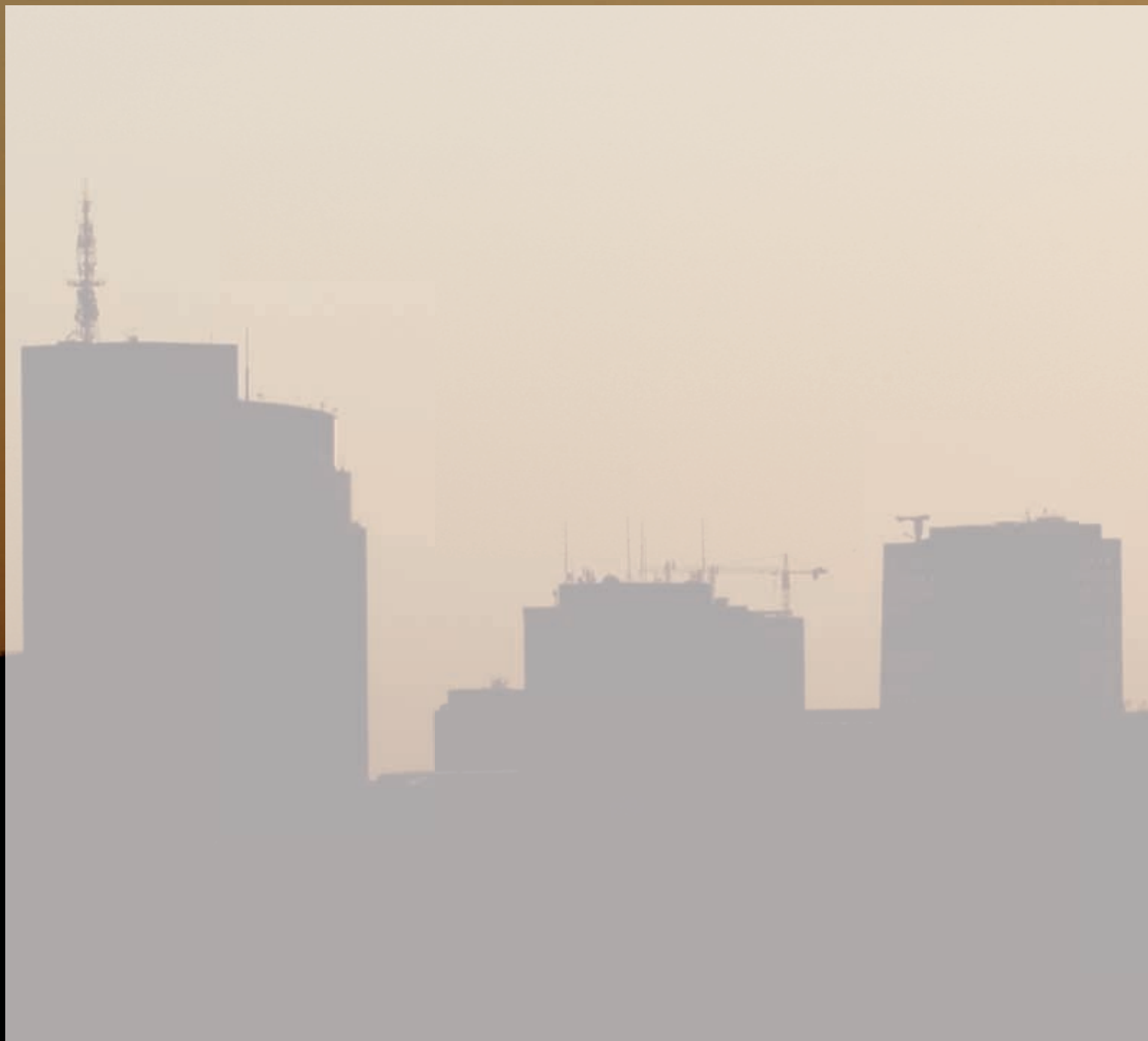
Biuro Edukacji Publicznej IPN
Oddział w Warszawie

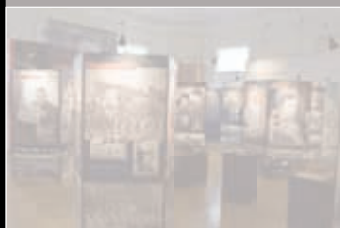
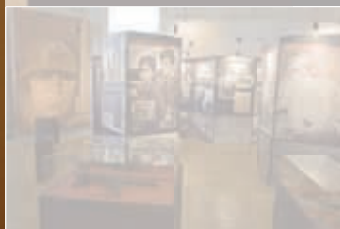
Naczelnik OBEP

Sekretariat

Referat Edukacji Historycznej

Wystawa ukazuje różne formy uzależnienia Polski od Związku Sowieckiego w latach 1944–1993. Autorzy zaprezentowali szeroki kontekst stosunków polsko-radzieckich, począwszy od wojny polsko-bolszewickiej, poprzez pakt Ribbentrop-Mołotow, represje sowieckie z lat 1939–1943, Zbrodnię Katyńską, konferencję w Jałcie, porwanie 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, aż po opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez ostatnie oddziały Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej w 1993. Niektóre z tych wpływów można odnaleźć jeszcze dzisiaj, m.in. na ulicach polskich miast. Wystawa obejmuje nie tylko zagadnienia polityczne, gospodarcze, ale również kulturalne oraz te dotyczące relacji międzyludzkich i sposobów wzajemnego postrzegania przez narody polski i rosyjski.

Ekspozycja jest kolejnym etapem zorganizowanego przez warszawski OBEP cyklu imprez na temat metod, skali i form uzależnienia Polski od ZSRR, który rozpoczął się konferencją naukową *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1939–1993*. Publikacja ukazała się we wrześniu 2009.

